

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 november 2011 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd (RP 121/2011 rd) till kulturutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Piritta Väinölä, undervisnings- och kulturministeriet

- förmånschef Ilpo Lahtinen, Folkpensionsanstalten
- expert Antti Hallia, Förbundet för studerandekårer vid yrkeshögskolorna i Finland rf
- intressebevakningssekreterare Jussi-Pekka Rode, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund — SAKKI rf
- ordförande Valtteri Aine, Finlands Gymnastförbund rf
- socialpolitisk sekreterare Sini Terävä, Finlands studentkårers förbund FSS.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om studiestöd ändras. Där ingår ett förslag om en förlängning med två månader av tidsfristen för frivillig återbetalning av studiepenningen och bostadstillägget till slutet av maj, en justering av bestämmelserna om beviljande av studiestöd i

två steg för högskolestuderande och vissa andra ändringar av lagteknisk natur.

Avsikten är att lagen träder i kraft den 1 augusti 2012. Ändringarna gällande tidsfristen för frivillig återbetalning av studiepenningen och bostadstillägget föreslås dock träda i kraft den 1 januari 2013.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande synpunkter och ändringsförslag.

Det är en viktig ändring att fristen för den frivilliga återbetalningen av studiepenningen och bostadstillägget förlängs med två månader, från slutet av mars till slutet av maj. Ändringen ger de studerande bättre möjligheter att följa upp sina inkomster under kalenderåret och frivilligt betala tillbaka det studiestöd som getts ut till för

stort belopp inom utsatt tid. Därmed minskar det belopp som drivs in inklusive den stora höjningen på 15 procent. Enligt de studerande själva är ändringen till konkret hjälp för tusentals studerande varje år.

Vidare är det bra att systemet med examen i två steg beaktas i inkomstkontrollen och justeringen av studiestödet. Det är naturligt att magisterexamen i inkomstkontrollen och den längsta examenstiden betraktas som slutpunkten för studierna, när en studerande direkt fortsätter med studierna från lägre till högre examen.

Studiestödssystemet behöver utvecklas

Studiestödssystemet måste utvecklas ytterligare, framhåller utskottet. Trots en del positiva förändringar är systemet behäftat med många brister och olägenheter som måste utredas. Dessutom krävs det en totalrevidering av lagstiftningen. Den gällande lagen om studiestöd är rörig och svårläst på grund av de många ändringarna. Systemet är exempelvis inte tillräckligt motiverande och uppmuntrar inte till individuella studier på heltid. För att det ska gå att studera på heltid måste stödet vara tillräckligt stort och systemet tydligt. Vidare bör systemet ge de studerande bättre möjligheter att planera sin ekonomi. En viktig nyhet är att studiestödet kopplas till index, sannolikt från och med 2014.

Utskottet har påpekat på bristerna i systemet i ett flertal betänkanden. Det har länge ansetts vara ett problem inom utbildningen på andra stadiet att föräldrarnas inkomster beaktas i studiestödet till studerande med självständigt boende. Det har bland annat påpekats för utskottet att det är vissa problem med studiestödet för gymnasiet vid kombinationsexamen. Vid kombinationsexamen avlägger de studerande ofta gymnasiestudier enligt lärokursen för vuxengymnasiet. Då uppfyller de inte kraven på heltidsstudier i lagen om studiestöd och har inte rätt att få studiestöd.

Studiestödet i två steg till universitetsstuderande kan leda till att de blir utan stöd om nästan alla stödmånader har gått åt till studier för kandidatexamen. Det är stora skillnader mellan universiteten och även mellan enskilda universitetsämnen i hur snabbt man kan utexamineras. Studiestödet kan dröja när tentamenssvaren drar ut på tiden eller om det tar tid att föra över uppgifterna till studeranderegistren. Utskottet understryker att överföringen av information mellan universiteten och Folkpensionsanstalten bör fungera för att det inte ska gå så att stödmånaderna för lägre examen tar slut och de studerande inte får stöd för högre examen eftersom uppgiften om kandidatexamen dröjer.

Detaljmotivering

7 c §:n 4 mom. Enligt propositionen beviljas inte studiestöd för juni, juli eller augusti när gymnasiestudier avläggs i Finland. Därmed råder det olika villkor för studerande på andra stadiet i och med att de som går på yrkesutbildning kan studera på sommaren och få studiestöd, medan gymnasieelever inte ges samma möjlighet. Det är ingen bra lösning att automatiskt utesluta sommarmånaderna, och det är inte rättvist mot gymnasieelever, understryker utskottet. Här räcker det med att bestämmelsen begränsar studiestödet för gymnasiestudier till högst nio månader per läsår. Dessutom måste den som avlägger gymnasiestudier uppfylla kravet på heltidsstudier.

Med stöd av det som anförs ovan föreslår utskottet att sista meningen i momentet stryks.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget enligt propositionen men 7 c § med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

7 c §

Antalet stödmånader per läsår

— — — — —
Inom gymnasieutbildningen kan studiestöd
beviljas för högst nio stödmånader per läsår.
(*Utesl.*)

Helsingfors den 15 maj 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Inkeri Kerola /cent
medl. Ritva Elomaa /saf
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Leena Harkimo /saml
Anneli Kiljunen /sd

Pauli Kiuru /saml
Sanna Lauslahti /saml
Mikaela Nylander /sv
Tuula Peltonen /sd
Pauliina Viitamies /sd
ers. Juho Eerola /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.